

ANDRZEJ ŻYLUK

Zespół Sudecka / algodystrofia / CRPS

DIAGNOSTYKA I LECZENIE

 PZWL

prof. dr hab. n. med. ANDRZEJ ŻYLUK

Zespół Sudecka / algodystrofia / CRPS

DIAGNOSTYKA I LECZENIE

Spis treści

Wstęp	1
1. Ogólne wiadomości	3
1.1. Rys historyczny	3
1.2. Etiopatogeneza algodystrofii	6
1.2.1. Zaburzenie czynności układu współczulnego	6
1.2.2. Uwrażliwienie neuronów konwergencyjnych	6
1.2.3. Zaburzenia czynności α -adrenoreceptorów	6
1.2.4. Zapalna koncepcja patogenezy algodystrofii	7
1.2.5. Koncepcja miejscowych „błędnych kół” metabolicznych	8
1.2.6. Rola substancji opioidowych w zwojach współczulnych	8
1.2.7. Czynniki psychologiczne – skłonność do algodystrofii	9
1.3. Mechanizmy powstawania i podtrzymywania bólu w algodystrofii	10
1.3.1. Ból jako reakcja na uraz	10
1.3.2. Uwrażliwienie ośrodkowego układu nerwowego przez oddziaływania neuroimmunologiczne	13
1.3.3. Rola glutaminergicznego receptora N-metylo-D-asparaginowego ..	14
1.3.4. Mechanizm powstawania przeczulicy i allodynii	14
1.3.5. Kora mózgowa w algodystrofii	15
1.3.6. Współczulny komponent bólu w algodystrofii	15
1.4. Nazewnictwo	18
1.5. Definicja algodystrofii	22
1.5.1. Odruchowa dystrofia współczulna – reflex sympathetic dystrophy	22
1.5.2. Complex regional pain syndrome	23
1.6. Częstość występowania algodystrofii	23
1.6.1. Częstość rozpoznawania algodystrofii po złamaniach dalszego końca kości promieniowej w piśmiennictwie	26
1.7. Czynniki ryzyka algodystrofii	29
1.7.1. Predyspozycja do algodystrofii	29
1.7.2. Czynniki ryzyka związane z urazem	30
1.7.3. Czynniki jatrogenne	31
1.8. Przebieg nieleczonej algodystrofii (historia naturalna)	33

2.	Rozpoznawanie algodystrofii	38
2.1.	Zarys problemu	38
2.2.	Objawy kliniczne i ich wartość diagnostyczna	39
2.2.1.	Ból	39
2.2.2.	Ograniczenie ruchomości kończyny	41
2.2.3.	Obrzęk	45
2.2.4.	Zaburzenia naczynioruchowe	47
2.2.5.	Nadmierna potliwość	48
2.2.6.	Objawy neurologiczne	48
2.2.6.1.	Zaburzenia czucia	48
2.2.6.2.	Zaburzenia ruchowe	49
2.2.7.	Zmiany troficzne	54
2.2.8.	Pozytywna odpowiedź na blokadę współczulną	55
2.3.	Formy kliniczne algodystrofii w zależności od czasu jej trwania	56
2.3.1.	Wczesna algodystrofia	56
2.3.2.	Przewlekła algodystrofia	58
2.3.3.	Przewlekła algodystrofia oporna na leczenie	60
2.4.	Kryteria diagnostyczne i klasyfikacje algodystrofii	66
2.4.1.	Kryteria diagnostyczne używane obecnie w praktyce i badaniach naukowych	66
2.4.2.	Indeks algodystrofii	68
2.4.3.	Klasyfikacje rzadko używane lub mające wartość raczej historyczną	68
2.4.4.	Komentarz do zestawów kryteriów diagnostycznych używanych w pracach naukowych	70
2.5.	Zmiany kostne i objawy radiologiczne w algodystrofii	74
2.5.1.	Zmiany w tkance kostnej w przebiegu algodystrofii – resorpcja i kościotworzenie	75
2.5.2.	Objawy radiologiczne w algodystrofii i ich umiejscowienie	77
2.6.	Scyntygrafia kości w rozpoznawaniu algodystrofii	78
2.6.1.	Technika trójfazowego badania scyntygraficznego	78
2.6.2.	Scyntygraficzny obraz algodystrofii	79
2.6.3.	Czynniki wpływające na wynik badania scyntygraficznego	79
2.6.4.	Przydatność scyntygrafii kostnej w rozpoznawaniu algodystrofii	81
2.7.	Inne badania	81
2.7.1.	Badania parametrów biochemicznych	81
2.7.2.	Tomografia komputerowa i tomografia magnetycznego rezonansu jądrowego	81
2.7.3.	Termografia	81
2.8.	Diagnostyka różnicowa	82
3.	Leczenie algodystrofii	85
3.1.	Zarys problemu	85
3.1.1.	Kto leczy algodystrofię?	86
3.1.2.	Podstawowe zasady leczenia algodystrofii	86
3.1.3.	Ocena wyników leczenia algodystrofii	87

3.2.	Leczenie wczesnej algodystrofii	88
3.2.1.	Rehabilitacja – odzyskanie pełnej ruchomości palców	89
3.2.2.	Kalcytonina	90
3.2.3.	Leczenie metodą „szczecińską”– mannitol z deksametazonem	91
3.2.4.	Wymiatacze wolnych rodników tlenowych i hydroksylowych	94
3.2.5.	Steroidy stosowane systemowo	97
3.2.6.	Szanse wyleczenia algodystrofii	99
3.3.	Leczenie przewlekłej algodystrofii	101
3.3.1.	Regionalne dożylnie blokady steroidowe	101
3.3.2.	Leczenie sympatykolytyczne	103
3.3.2.1.	Regionalne dożylnie blokady współczulne	104
3.3.2.2.	Sympatektomie chirurgiczne	106
3.3.3.	Elektryczna stymulacja rdzenia kręgowego	107
3.3.4.	Ciągłe znieczulenie splotu ramiennego	108
3.3.5.	Wlewy dożylnie ketaminy	112
3.3.6.	Leczenie farmakologiczne bólu	115
3.3.6.1.	Niesteroidowe leki przeciwzapalne i opioidy	115
3.3.6.2.	Leczenie bólu neuropatycznego	116
3.3.6.3.	Leki przeciwdrgawkowe	116
3.3.6.4.	Trójpierścieniowe leki antydepresyjne	118
3.3.7.	Leczenie wpływające na psychikę chorego	119
3.3.8.	Zabiegi fizykoterapeutyczne	120
3.3.8.1.	Masaż wirowy i pole magnetyczne	121
3.3.8.2.	Przezskórna elektryczna stymulacja nerwów	122
3.3.9.	Programy ćwiczeń	123
3.3.10.	Leczenie operacyjne	124
3.3.11.	Inne metody leczenia	125
4.	Profilaktyka algodystrofii	128
4.1.	Zapobieganie algodystrofii po złamaniach dalszego końca kości promieniowej	128
4.2.	Zapobieganie algodystrofii po operacjach ręki i nadgarstka	131
4.3.	Unieruchamianie ręki	131
4.4.	Zapobieganie nawrotowi algodystrofii	133
5.	Algodystrofia kończyny dolnej	136
5.1.	Zarys problemu	136
5.2.	Materiał kliniczny	139
5.3.	Sposób leczenia ze pomocą ciągłego znieczulenia zewnątrzoponowego	140
5.4.	Omówienie wyników	142
5.5.	Przegląd piśmiennictwa na temat algodystrofii kończyny dolnej	143
6.	Algodystrofia u dzieci i młodzieży	147
6.1.	Zarys problemu	147
6.2.	Rozpoznawanie algodystrofii u dzieci	148
6.3.	Odmienność algodystrofii u dzieci	149

6.4.	Psychologiczne podłoże algodystrofii u dzieci	150
6.5.	Leczenie algodystrofii u dzieci	153
6.6.	Algodystrofia u dzieci na podstawie obserwacji autora	154
7.	Algodystrofia po udarach mózgu – zespół bark-ręka	159
7.1.	Zarys problemu	159
7.2.	Objawy kliniczne i przebieg zespołu bark-ręka	159
7.3.	Etiopatogeneza zespołu bark-ręka	161
7.4.	Czynniki ryzyka zespołu bark-ręka	162
7.5.	Scyntygrafia kości w diagnostyce zespołu bark-ręka	162
7.6.	Leczenie zespołu bark-ręka	163
7.7.	Ocena dolegliwości w stawie ramiennym u chorych w rok po udarze mózgu	165
8.	Zagadnienia orzeczniczo-prawne	169
Skorowidz	.....	173